

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Letnik V., številka 16.
Četrtkovna številka „NAPREJA“
izhaja kot tednik

LJUDSKI GLAS

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Stane mesečno 2½ pšeničnih kg, celoletno 30 pk. V aprilu 1922 računamo pk po 4 din.

Oglasi: prostor 1 × 55 mm 60 p. Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

Glasilo Kmetsko-delavske zveze.

Stane letno 7-2 pk = 28 80 din., mesečno 0-60 pk = 2-40 din. (V aprilu 1922 velja 1 pk 4 din.)

Stavka celjskih kovinarjev.

V zadnjem »Ljudskem glasu« je pozvalo »Osrednje društvo kovinarjev« člane KDZ, da zaposle stavkujoče delavce. Kakor smo doznali, je več takih ponudb že prišlo in kakor vse kaže jim bodo nadaljne še sledile. Videti je, da primanjkuje na kmetih delavskih rok.

Borba delavskih strokovnih organizacij postaja vsak dan bolj težavna. Če pomislimo da ne sprejema delavec niti polovične plače kakor jo je razmeroma pred vojno dobival, potem bomo šele prav razumeli obupni položaj industrijskega delavstva.

Ni čuda, če se ga polašča obup, ki sili strokovne organizacije k skrajnemu odporu, da izvojujejo delavstvu vsaj golo življenje. Naše strokovne organizacije so pa razmeroma še zelo mlade in si niso mogle ustvariti onih velikih denarnih rezerv, ki bi jih v tem boju potrebovale. Zato so prisiljene iskati izhoda iz te zagate na ta način, da zaposle v slučaju stavke čim večje število stavkujočih pri kakem zasilnem delu.

Naša KDZ jih pri tem stremljenju lahko prav izdatno podpre, zvršila bo s tem neprecenljivih zaslug za delavstvo in zase.

Kmet in delavec sta že po naravi zaveznika, kajti oba tlači isti nasprotnik, oba imata skupni interes tega nasprotnika premagati. Delavec zahteva za pošteno delo pošteno plačilo in človeka dostojno življenje. Kmet zahteva naj ima

zemljo tisti, ki jo obdeluje, torej tisti, ki dela.

Delavcu nasprotuje kapitalist, ki hoče, da bi mu ta delal čim ceneje, da bo on čim boljše živel na njegov račun, od njegovega dela.

Kmetu nasprotuje veleposestnik — kapitalist, ki mu odvzema na umeten način zemljo, da ga spravi v svojo odvisnost, da mora delati zanj. Kapitalist torej od kmetovega dela udobno živi.

Kmet in delavec oba imata torej nasprotnika, ki hoče živeti od dela tujih rok.

zato morata drug drugega podpirati v tem pravičnem boju.

Če bosta drug drugega podpirala, bosta zmagovita, če ne, bo pa nasprotnik enega za drugim potolkel.

Članj KDZ naj smatrajo boj delavskih strokovnih organizacij za svojo zadevo, industrijsko delavstvo bo pa smatralo vprašanje agrarne reforme in drugih kmetijskih zahtev za svoje.

Enotna fronta dela bo zmagala enotno fronto izkoriščevalcev.

V boj za enotno fronto!

Učiteljstvo in socialisti.

O strokovnjakih in šolski reformi govori v velikonočni prilogi mariborskega »Tabora« »nestrokovnjak« g. Mat. Pogačar. Ne bi se nam zdelo vredno omenjati dolgovernih njegovih otrobov, če bi ne bili izzvani po dveh odstavkih »hvale« namenjenih za nas. Tabor piše namreč med drugim: »Vsa čast »Napreju«, ki je kot edini list svoje barve v celi internacionali imel pogum objaviti tako stvaren članek, ki bi ga drugod manj izobraženi sodrugi gotovo označili kot ultrareakcionaren. Prava sreča je, da pri nas socialdemokracija in ljudskošolsko učiteljstvo ne korakata roko v roki v vprašanih šolske reforme kakor to žalibog vidimo povsod drugod. Zato se pa tudi nivo kulturnih debat in razprav drugod ne more meriti z našim.«

Tabor najbrže ne ve, da je članek, ki ga on hvali (izpod peresa nekega mariborskega srednješolskega učitelja) naš list pač priobčil, da pa je pozneje objavil drug članek, ki je šele pokazal naše stališče v šolskem vprašanju. Tega pa g. Pogačar gotovo ne bi pohvalil. Tudi mu moramo popolnoma skaliti njegovo srečo, češ da socialisti in ljudskošolsko učiteljstvo ne korakajo skupno v vprašanih šolske reforme.

Poznamo pomen moderne šole za bodočnost, zato nam je ona kot najbolj važna javna zadeva najbolj na srcu in vselej je našlo celokupno učiteljstvo brez razlike politične barve v nas najvnetejše zagovoriške v vseh vprašanih, ki temelje na načelih pravice in moderne vzgoje. Celo učitelji, ki so v nam sovražnih poli-

A. R...n.:

Avtonomne Prevalje.*

(Vizija II.)

Že dalj časa je moj krstni patron čakal z isto nestrpnostjo kakor jaz, da bi odlazila skupno iz nebeške države v kraljestvo groze, kamor sem se namenil na kratek obisk, da potolažim na eni strani nesrečne moje bivše soobčane in drugič, da jih moralno podprem. V to svrhu sem ponovno prosil za potni list, sicer bi ne prišel preko državne meje, a kakor na zemlji, so tudi tukaj uvedli dokaj počasnih manipulacij, katerih je bil kriv edinole sv. Birokracija, doma neke v Sloveniji. Kon-

* Da potolažim Prevaljčane in vse druge dobre ljudi na zemlji zastran primernega posla onkraj sveta, objaviam drugo sporočilo, po katerem bodo sprevidele, da je vsaka bojazen prazna, ter bo vsak tudi pozneje po svojih zmoglostih zaposlen. Prvo sporočilo iz onostranosti je bilo objavljeno, kakor vam bo znano, v »Ljudskem Glasu« 2. in 9. marca.

čno sem potni list vendarle dobil in hajdi z njim k peklenškemu konzulatu za potrditev! Pa tudi tukaj ni šlo vse gladko in šele, ko sem izplačal v zdravi valuti pristojbine, sem dobil potrebna potrdila, spisana v precej spakedrani slovenščini. Opozoril sem takoj rogatega konzula na jezikovne nedostatke, a on me je zavrnil, da se do danes ni izplačalo nastaviti jezikovno popolnoma veččega tolmača z ozirom na dejstvo, da se še sedaj vsak Slovenec rad pobaha s perfektnim znanjem nemškega jezikovnega zaklada. Ker se pa tako bahaštvo tudi njemu internacionalnemu hudiču studi, ni mogel ničesar drugega ukreniti, da bi ne izgubil kredita, kot da je porazdelil take bahače po najtemnejših kotičkih pekla.

Odobril sem popolnoma njegovo postopanje, se poklonil, in že sva jo mahnila s sv. Antonom proti državni meji. Tukaj je naju sprejel zelo vljudno peklenščekčvar, pogledal najprej moj potni list ter konštatal, da je v redu. Prestopil sem mejo. Sv. Anton ni bil tako srečen, njegovi potni listi so bili že zastareli in ostati

je moral moj varuh onkraj državnih kolov. Premišljal sem, naj li grem brez spremljevalca dalje, pa sem si domislil, da se v peklu gotovo respektira moje nebeško državljanstvo ter svetost moje čiste duše in sklenil sem po kratkem predvarku, potovati sam samcat. Sv. Anton ni pozabil podati mi še v zadnjem trenutku nešteto pobožnih nasvetov — stisnil mi je roko: »Na svidenje!«

Udaril sem jo kar naravnost po nekem hodniku. Že pri prvem ovinku sem zapazil nov napis na nekih širokih vratih:

VRATA K AVTONOMNIM PREVALJČANOM.

TUJCEM VHOD ZABRANJEN!

Rezek glas žage je udaril na moje uho in ko sem potrkal, sem vstopil. — Široka ravan, obdana s holmi, hribi in gorami, se prikaže mojim osuplim očem in prijetno iznenaden spoznam, da se Prevalje v peklu v ničem ne razločujejo od nozemeljskih Prevalj, vsaj ne, kar se tiče velikosti in oblikovitosti ozemlja. V oči mi pa pade nova stavba — žaga, katere

tičnih strankah, so nam to že večkrat priznali, učitelji pa, ki poznajo naš program, ki se zavestno politično opredelijo, so nam pa to tudi že dokazali. »Tabor« se danes še čudi — ve namreč, da v modernih državah koraka učiteljstvo roko v roki s socialisti. Pomirjen naj bo; tudi pri nas koraka. In kakor drugod ne koraka z njimi skupno samo v šolskih vprašanjih, temveč potom posameznikov tudi v političnih, tako moremo tudi mi z veseljem konstatirati, da gre tudi naše učiteljstvo vedno bolj v isto politično smer, v kateri se po ogromni večini udejstvuje učiteljstvo v najmodernejših državah.

Že danes se lepo število naših najnadarjenejših, najboljizobraženih predvsem mlajših učiteljev bori v naših vrstah. In vedno večje je to število. Radi priznamo, da je »presedlanje« posebno za

starejšega, ki mu je že sama tradicija sveta reč, precej težka. Pa tega niti treba ni; kajti vsak učitelj, ki vzame svoj poklic sveto in žrtvuje vse svoje duševne in telesne moči, da dvigne kulturno naše malčke brez ozira na stan, bogastvo in pripadnost, je v svojem srcu in v svojem dejanju — socialist. S svojim socialno vršenem kulturnim delom polaga najvažnejši temelji za socialnopravično pojmovanje vseh socialnih vprašanj. Čim globlja kultura, tem globlje bo prodrla socialistična misel. V kolikor boli deluje učitelj kulturno tudi izven šole, toliko boljši socialist je. In če tudi se mogoče politično niti ne udejstvuje v naših vrstah, nam je ljubši nego taki socialisti, ki pač vpijejo, da so socialisti, a imajo svoj socializem le na jeziku.

Kongres »Opčnega radniškega saveza Jugoslavije v Zagrebu«.

Po dveletni burni dobi, v kateri je ta Savez pod najtežjimi pogoji vršil svoje zvišeno poslanstvo, se je vršil dne 16. in 17. aprila v Zagrebu njegov kongres.

Opčni radniški savez pomeni za Hrvaško to, kar Strokovna komisija za Slovenijo. V predvojni in medvojni dobi je bil ta Savez edini predstavnik razredno zavednega proletariata. V teh časih, ko je v Hrvatski divjal besen narodnostni boj, ko je bila velika večina naroda po tem boju tako zaslepljena, da se ni brigala za razredni delavski boj, je ta organizacija zbirala pod svoje rdeče zastave cvet proletariata ter ga vezbala in utrjevala za boj boljše bodočnosti — socializma.

V teh razmerah je organizacija le počasno napredovala, zlasti še, ker ni bilo večje industrije.

Po končani vojni je pa kakor povsod tudi na Hrvaškem pridrvela v organizacije velika množica proletariata, prebujena po svetovnem klanju. Število članov je v tistih časih naraslo od 6 tisoč (v predvojni dobi) kar na 45 tisoč glav.

Ta silna množica pa po veliki večini ni poznala težavnega organizacijskega dela. Ni bila razredno zavedna, bila je le prevarana od obljub svojih meščanskih bogov, ter je instiktivno iskala le novih bogov, bolj poštenih, bolj idealnih, nego so bili prejšnji.

Teh na v razrednih organizacijah ni, če pa so, so organizacijam le na škodo. Mesto posameznih takozvanih »rodoljubov« so tu statutarji odbori, voljeni in nadzirani od članstva.

To se pravi, organizacije ne vodijo posamezniki, temveč člani sami. Ker pa vsi ne morejo voditi, vodijo potom izvoljenih odborov. Sladke obljube posameznikov se tu umikajo treznemu in vztrajnemu delu.

Ni čuda, če Savez ni imel zadosti moči, da mišljenje te silne množice preobrazi iz meščanskega v proletarsko, zlasti še ob dejstvu, da so se poleg poštenjakov urinili v organizacije tudi temni elementi, ki so iskali v organizaciji le osebnih koristi, zato so članom pripovedovali to, kar je bilo članom najbolj všeč in njihovemu mišljenju najbližje. Ti ljudje so izkoriščali meščansko pojmovanje množic, da se jim prikupijo, da jih dvignejo potem te množice na svoj hrbet ter ponesejo k uživanju.

Delovanju teh izdajic se je končno posrečilo, da so to silno množico pridobili zase ter razbili Savez tako, da mu je v prvem času ostalo le kakih tisoč članov.

S tem se je začel križev pot hrvatskega proletariata, kajti edina resna organizacija je bila razbita v prah.

Počasi se razmere tudi na Hrvatskem ozdravljajo in sredi zmešnjave, ki tu vlada, vstaja sicer počasi, pa stalno zopet ta organizacija, ki je kljub vsem klevetam, kljub katastrofi, ki jo je zadela ohranila svoje zastave čiste.

Na kongresu je bilo zastopanih 35 podružnic (71 delegatov) s 176 glasovi. Poleg delegatov iz Hrvatske in Slavonije so bili tudi delegati iz Vojvodine, Bosne, Srbije itd.

Strokovno komisijo za Slovenijo je zastopal njen predsednik s. Fran Svetek, ki je burno pozdravljen nagovoril kongres v imenu slovenskega razredno zavednega delavstva, želeč mu obilo uspehov.

Značilno je dejstvo, da so bile vse debate vrlo trezne in proti vsemu pričakovanju zelo mirne. Referati lepo izbrani in stvarni, kakor tudi resolucije, ki so bile vse soglasno sprejete.

Kongres bo zapustil globoke sledove, ki ne bodo le na korist hrvatskega delavstva, temveč bodo zapustili dobre posledice za vse jugoslovansko delavstvo.

Širšo razpravo in sprejetje resolucije bomo priobčili, čim bodo prevodi gotovi.

Neodgovornemu besedičenju in obljubovanju zvone mrtvaški zvonovi, porajajo se zopet organizacije, ki bodo imele sicer mnogo dela, da popravijo nesrečo, ki je prišla nad delavski razred, vendar bo to delo dasi težko, zato pa tem bolj hvaležno.

Jasni se!

Zasebni nameščenci.

V »Društvo zasebnih nameščencev za Slovenijo« v Ljubljani je prišel razkol, ki se je pripravljaj skoraj eno leto. Odkrita povejmo, da so se teple v tem času tri struje, in sicer SLS, NSS in JDS za nadvlado v društvu. Popolnoma umevno je vsled tega, da je društvo pod tem občutno trpelo, ker so nastala v osrednjem vodstvu huda odkrita nasprotja, še več pa je bilo zahrbtnih intrig.

Vse je intrige in nasprotstva so sedaj z vso silo izbruhnili na dan, ker se je struji, ki je najbolj rovarila, na občnem zboru ljubljanske krajevne skupine onemogočilo, da bi še nadalje intrigiralo v notranjosti društva. Vsled teh razprtij in nasprotij se je ustanovilo že dvoje novih društev, in sicer »Društvo bančnega

rezki glas me je že zunaj na hodniku zanimal. Bila je menda v najurnejšem obratu. »Možakar, ki se tako urno suče krog stavbe, je bržkone vladar cele masinerije,« sem si mislil. Moja slutnja je bila upravičena. Stopim bližje — mož me zagleda, potegne uro iz telovnika, pogleda na čas, pritisne na neko ploskev in obrat se je ustavil.

»Zdravo!« »Zdravo!« so bile obojestranske prve besede.

»Torej tukaj te vidim!« vzklikne vzradoščen moj nekdanji soobčan. Malce pa se užalosti, ko mu pojanim namen kratkega obiska in da se torej ne mislim stalno preseliti semkaj.

»Škoda, na vsak način, bi mi lahko pomagal! A vseeno lahko se to in drugo pomeniva in ti razkažem svoje naprave. Pol ure imam časa.«

Da nekaj izvem, je bila tudi moja želja, zato sem ga takoj vprašal glede napisa.

»Aha, avtonomija, ta ti roji po glavi! Glej, slišal si že gotovo, da so Prevalje suha veja na katoliškem drevesu. Na eni

strani se nam to šteje v zlo, a tudi ta stvar ima kakor vsaka druga, svojo dobro stran. Zgoli radi tega namreč sem z laliko to priboril avtonomijo Prevalčanom v peklu, torej takorekoč lastno državo ter s tem dejanjem omilil usodo svojih nekdanjih soobčanov, da lahko po definitivni preselitvi v ta svet tako ostanejo skupaj, kakor so zgoraj bili. Tu bo našel prevaljski fant zopet svojo dekle in narobe, pijanec svoje oštirje, terjatelj svoje dolžnike itd. Pekel pridobi s tem pa svojo posebno privlačno silo. Sedaj se lahko Prevalčani smejejo vsem filistrom, ki silijo še v nebesa.«

»Torej ti je šel celo vrag na roko ter ti olajšal delo za rojake?«

»No, seveda! Končno bo to tudi v njegovo korist, če pridobi peklo del kredita nazaj, ki so mu ga kradli neki ljudje s sebičnim namenom na zemlji. Delo za dosego avtonomije ni bilo težko, težavneje pa je podati bodočim številnim naselencem primeren delokrog na dobrem gospodarskem temelju. Na to sem mislil noč in dan — postal sem izumitelj (nekaj že-

nialnega sem vedno imel v sebi, čeravno nihče niti slutil ni tega) — sicer pa povsem nov poklic za me. Te naprave (s široko gesto je mahnil po ravanj), ki jih vidiš, bodo služile edino gospodarski osamosvojitvi.«

Začudim se, da ne vidim v vseh avtonomnih Prevaljah nobenega vraga. Diplomatični rojak-državotvorec odgovori kratko: »Tujcem vohod zabranjen! Glej, tamkaj so hoteli nekateri kratiti naše avtonomne pravice do vsega ozemlja, ko so postavili mejnike tik Meže, a bili so kaznovani s tem — pogledaj dobro, boš jih videl! — da morajo noč in dan nositi težke mejnike po strmih pobočjih Pece in Strojne proti onstran se valjajoči Dravi.«

Nastavim daljnogled konstrukcije »Zeiss«, ter zares opazim majhne pike — vrag jih plentaj! — ki so se popolnoma upravičeno morale truditi s prelazenjem pobočja omenjenih gor.

»Sedaj pa k našim gospodarskim in drugim napravam!«

»Tukaj vidiš parno žago, velikanska po obsegu, še večja po svojem obratu,

Društva za Slovenijo in »Društvo trgovskih in industrijskih nastavljenec«. To celjenje društva je pokretu zasebnih nameščencev skrajno škodljivo in izvira le iz političnih nasprotij in politične mržnje. »Društvo zasebnih nameščencev« danes v resnici ni nepolitična organizacija. Pa tudi spor še ni končan, kljub temu, da se je JDS-arijem odvzela možnost, da bi v osrednjem društvu uganjali svojo politiko. Na občnem zboru izvoljeni odbor bo imel še težke boje.

»Društvo zasebnih nameščencev« ne stoji na razrednem stališču in ni bojna strokovna organizacija. Brez vsakih kakršnihkoli zvez stoji osamljeno v Sloveniji in nima za seboj ostalega duševnega proletariata niti v Jugoslaviji, še manj pa izven države. Njegov program je malomeščanski, vsled česar je izpostavljen vsakočasnemu političnemu strujarstvu in strankarstvu.

Če bi društvo stalo na mednarodnem stališču in če bi priznavalo razredni boj, bi bil obračun z razdiralci popolnoma lahek. Da društvo ni mednarodno in da ne priznava razrednega boja, pa so največ vzrok tisti, ki so stali na krmilu društva. Pribiti moramo, da je društvo danes osamljeno in le še životari, da nima nobenih zvez in da ne priznava razrednega boja le vsled političnega naziranja posameznih funkcionarjev.

Vsi, ki vodijo danes društvo, streme za tem, da ga prejali slej potegnejo v svoj tabor. To bo dalo povod zopet sporom, dokler se ne bo društvo razbilo, ali pa postalo del te ali one politične stranke.

Zasebni nameščenec ima iste težnje in cilje kakor ročni delavec. Ročni delavec vedno bolj vvideva, da ga v vprašanju kruha versko in narodnostno vprašanje ne more ločiti ter da je njegova rešitev izpod kapitalističnega jasma, pod katerim trpi tudi zasebni nameščenec, mogoča le tedaj, če se bo združil z ostalim proletariatom v državi, kakor tudi izven države. »Društvu zasebnih nameščencev« se je nudilo že mnogo prilik, da se združi z mednarodno zvezo zasebnih nameščencev, toda posamezni funkcionarji se boje, da bi postalo društvo socialistično takoj ko se zedini, zato so preprečili vsako zedinjenje.

Kaj pa pomeni »Društvo zasebnih nameščencev« v Sloveniji, če nima stikov z drugimi društvi v državi in izven države in če nima stikov niti z delavstvom v

Sloveniji? Tako društvo ni zmožno, da bi doseglo zboljšanje niti gmotnega, še manj pa zboljšanje socialnega položaja svojih članov.

Če bo »Društvo zasebnih nameščencev« hotelo uspešno delovati, bodo morali njegovi funkcionarji vreči svoje politično prepričanje iz društva, revidirati bodo morali program društva in se zediniti z ostalim duševnim in ročnim proletariatom. Tudi zasebni nameščenci bodo morali priznati načelo: Proletarci vseh dežel, združite se!

Politične vesti.

+ **K razkolu v muslimanski stranki.** Na seji osrednjega odbora Jugoslovanske Muslimanske Organizacije so sprejeli sledeče resolucije: 1. Osrednji odbor ugotavlja, da ne obstaja v J. M. O. nikak razcep in da organizacija vztraja na svojem programu. 2. Poziva poslanca dr. Kulenovića, ki je vstopil v Hrvatski blok, da se takoj vrne v svoj klub in se strogo drži programa, na podlagi katerega je bil izvoljen. 3. Vsi poslanci se morajo strogo držati programa J. M. O. in po njem uravnavati vse svoje delovanje. Poslanci, ki tega ne bi hoteli, naj nosijo tudi posledice. 4. Obsoja se način javne borbe, ki so ga uvedli nekateri poslanci, da so dajali v obliki intervjuov nekake izjave, v katerih so se omalovaževali drugi poslanci. 5. Centralni odbor je prepričan, da politika dr. Spahe in njegove struje ne vodi k Radiću ali pa preko Save. 6. J. M. O. stoji na stališču popolne plemenske enakopravnosti. Kar se tiče narodnega obiležja muslimanov, je to stvar kulturnega delovanja društva, ne spada pa v dnevno politiko. J. M. O. je proti vsakemu nasilnemu zbliževanju. 7. Poslanci se morajo držati vseh sklepov. 8. Poziva poslance na složno in skupno delo na podlagi programa, ki ga more menjati samo velika pokrajinska skupščina. — Za te sklepe je glasovalo 36, proti pa samo 13 zastopnikov. Vsled te resolucije sta muslimanska ministra Omerović in Kilović že podala ostavko, ki jo bo kralj sprejel najbrž danes, ko se povrne iz Šumadije. Vladni krogi trdijo, da ima vlada trdno večino 207 glasov proti 94 glasovom opozicije. V vlado bo stopil sedaj zastopnik »samostojne« kmetijske stranke in zastopnik seljaškega saveza. »Samostojneži« se namreč zvesto držijo vladnega korita in so

sploh redno pripravljani podpirati sedanjo vlado, kar so že opetovano dokazali. Kakšen blagoslov se je razlil na kmete za časa »slabostojnih« poslancev, vedo pač najboljši kmetje sami, zato tudi pričakujemo, da bodo pri bližnjih volitvah temelito obračunali z njimi.

+ **Dalekosežen pomen rusko - nemške pogodbe.** Na veliko nedeljo sta podpisala ruski delegat Čičerin in nemški delegat dr. Rathenau pogodbo, ki sta jo nazvala »gospodarsko«. Ta pogodba je v Genovi tako učinkovala, da so včeraj odpovedali vse seje komisij in podkomisij in da se vrše mrzlična posvetovanja med zastopniki zaveznih držav. Najbolj so seveda razburjeni v Parizu, ker sedaj Nemčija že zopet lahko svobodno diha. Angleži pa so bili kot praktični trgovci baje že pripravljani na to rusko - nemško zvezo, ker so po pogodbah Rusije z baltičskimi državami že slutili nekaj podobnega. Nastal je mahoma rusko - nemški blok vzhoda proti zapadu. S tem je postala genovska konferenca po mnenju francoskih zastopnikov popolnoma odveč, kar je razumljivo, če pomislimo, v koliko naj bi bila genovska konferenca sploh »gospodarska«. Zgodilo se je prvič, da se je velekapitalistična konferenca ponesrečila, ker je znala ruska delegacija mnogo bolj spretno manevrirati kakor pa francoska. Je pač značilno, da je rusko - nemška pogodba ustvarila položaj, ki onemogočuje genovsko »gospodarsko« konferenco. Ruski sovjeti bodo dali Nemčiji na razpolago ogromna ruska prirodna bogastva, za kar jih bodo preskrbovali Nemci s potrebnimi industrijskimi izdelki, kmetijskimi stroji in drugimi velevažnimi stroji za obdelovanje zemlje. Francozi so zaradi tega tako razkačeni, da so na konferenci ogorčeno zahtevali, naj Rusija in Nemčija takoj razveljavita svojo pogodbo. Zavezniki zastopniki nameravajo poslati obema delegacijama noto, v kateri bodo opozarjali na nevarnosti, ki so nastale zaradi preklicane rusko - nemške pogodbe. Napihneni kapitalistični zastopniki postajajo zelo zabavni.

+ **Ameriške zapeljive ponudbe.** Finančni minister dr. Kumanudi je prispel predvčerajšnjem iz Genove zaradi proučavanja inozemskih posojil. Predloženih je bilo več ponudb, izmed katerih vzbujajo pozornost ameriške. Ministrski svet še ni mogel sklepati, ker so bili ministri od-

Nihče mi ni branil postaviti je semkaj. Vrag ni bil tako ozkosrčen, kakor so bili nekateri Prevaljčani na zemlji pri dobavi potrebnega zemljišča. Parna žaga bo brez konkurence, kar je dobro in bo vrgla ogromen dobiček, kar je glavno.

»Sporočil bom stvar lesno trgovski firmi Korotan.«

»Da, sporoči! Povej pa tudi to, naj se firma ne jezi radi trapastih soobčanov, ki ji še danes zabranjujejo postaviti enako podjetje zgoraj. V času, ko se bo vsa firma zglasila tukaj, bo žaga že tudi v vseh detajlih obratovala ter jo Korotan lahko koj prevzame v svojo reziho.«

»To bo firmo izredno razveselilo, da jo že sedaj pripoznavajo kot lastnico te moderne naprave. V resnici si šarmanten, še več, velikodušen!« vzkliknem vznemirjeno.

»No, nisem nevoščljiv, a vendar nekaj drobiža za odškodnino nikakor ne bo škodovalo, to tudi sporoči!«

Prikimam v znak vestne izročitve njegovih želja merodajnim činiteljem »Korotana«.

»Kaj pa tam štrli iz zemlje?«

»A tako! To je davčni vijak. Kmalu postane nebotičnik, kajti raste z vsakim dnem avtomatično z mojimi izumi. Vse pesmi sanjavih poetov o sinjih gorah bodo kmalu prišle ob kredit, ko bom opeval ob koncu svojih del jaz svoj sinji davčni vijak. Upam zložiti lepo število svojih sonetov, — kaj sonetov? — balad, ki jih bom plakiral na vseh koncih in krajih te države. Seveda, zgolj iz navdušenja tega ne bom storil, a znaš, treba je tudi sladke kapljice na grenki belin državljanov.«

Popolnoma sem mu pritril ter občudoval modrost rojakovo. Vseeno pa sem izrazil domnevo, da bo kljub temu davčni vijak strašilo ter bo kljuka vrat k tem Prevaljam zarjavela, kajti mnogim ljudem je dinar več kot najlepša pesem.

»Mene, realnega bodočega poeta, to ne žali, da prorokuješ mojim bodočim baladam slab gmotni uspeh. Tvoja teorija je slaba in ne drži, kajti v najslabšem slučaju si upam brez vseh poetičnih izlivov

doseči, kar želim, in zakaj? Kakor so mi sporočili, so celo Prevalje gori pridobile po ozemlju in po številu novih občanov iz Libuči in to kljub še višjim davčnim šraufom, kot sem jih postavil jaz tukaj. Višina davčnega vijaka torej ni v tem oziru nobena zapreka.

Bil sem razorožen ter sem to brez olepšavanja priznal.

»Malo je ta vijak sedaj suh, trebalo bi ga namazati,« je pristavil rojak.

Skrivaje stisnem nekaj lir v žep, pa je ta moj trud takoj opazil. Zenjalnega izumitelja je to vidno razveselilo, ker je zamrmral nekaj v znak zahvale kakor — tuja valuta boljša, razumevanje težavnega položaja — podpora v sili, rahločutnost.

Obrneva se proti zahodu. V oči mi pade naprava podobna večji krušni kadunji, stoječa na štirih masivnih nogah z napisom: »Patentirano«.

Radovedno pogledam prijatelja. (Dalje v prihodnjem »Ljudskem Glasu«).

sotni. Ponudbe bodo sprejeli najbrž danes, ker se mora dr. Kumanudi takoj odpeljati v Genovo. O teh ponudbah so naši socialistični poslanci že govorili. Vsekakor je treba paziti, ker hočejo dobiti ameriški podjetniki v roke različne dobrine, ki vlečejo.

Dnevne vesti.

»Najpozneje tekom treh tednov končam preiskavo, nakar se zbrano gradivo preda sodnji v nadaljnje postopanje« — Tako je izjavil g. dr. Mrak, ki preiskuje gledališko afero, našemu uredniku, in mi smo do danes na izpolnitev te obljube precej potrpežljivo čakali, kakor je lahko vsakdo razvidel iz našega molka v zadnjem času, čeprav nam vse potrjuje, da bi gosposka najrajši videla, da zadeva zaspi, krivci pa da se sploh nič ne kaznujejo. Danes je preteklo tri tedne, odkar nam je podal g. dr. Mrak svojo izjavo — materiala še ni na sodnji, čeprav ga je za vse dovolj, kakor lahko vsak hip dokazemo. Gospodje še vedno »dirigirajo«, »plešejo«, »upravljajo« v gledališču in so imeli časa dovolj, da izvršijo marsikateri »pritisk« — sebi v prid, nakar smo konjička naše oblasti dovolj opozarjali. Aprilsko vreme pa upliva menda zelo uspavajoče na neke ljudi, ki bi neprijetno zadevo najrajši spravili s sveta. Toda: ne bodite, gospodje, preveč naivni; niso vsi ptiči noji, ki mislijo, da je nevarnost že spravljena s sveta, če vtaknejo glavo v pesek, da bi te nevarnosti ne videli. Pobotajmo se: g. dr. Mrak, dajte material sodnji, čeprav je že nekoliko pozno, in mi vam bomo radi verjeli, da niste svoje obljube izpolnili samo zato, ker ste nanjo v preobilici drugega dela pozabili! Saj je nam tudi neprijetno, če bomo morali razširjati nov smrad po koritu »od Triglava do Soluna«, kakor se je prav lepo izrazil »Narod«, ki mu smradovi tako smrdijo. Torej, g. dr. Mrak...

Kaj bi napravili pravi hudič. »Slovenec« se bavi v nekem včerajšnjem članku z znanim kat. pisateljem Albionom Stolzom, ki si je v neki razpravi odgovoril na vprašanje »Kaj bi jaz storil, če bi bil hudič?« približno tako: »Če bi jaz takle bil, pa bi me ljudje izvolili za državnega poslanca, bi kratkoma predla-

gal, da se šola loči od Cerkve, ker bi na ta način donesel peklu največ naročnikov in največ dobička.« Prav žal nam je, da celo katoliški pisatelji in kaj celo »Slovenčev« uradniki hudiča tako slabo poznajo, čeprav ga šuntajo v vsaki številki proti nam in proti vsem, ki se ga prav nič ne boje. Mi mislimo, da gospodje hudiči veliko uspešneje delajo za svoj kšeft, če ne nastopijo na tem bednem svetu kot narodni poslanci za ločitev šole od Cerkve. Hudiči prav dobro vedo, da jim je zastrupljanje mladine že v najzgodnejši mladosti s cerkvenimi dogmami še največ pripomoglo k temu, da vlada v peklu najhujša stanovanjska mizerija. Njih taktika pa je v toliko slaba, ker bi v resnici lahko delovali tudi na svetu, toda s tem, da bi ustanovili na njem še eno katoliško Cerkev za vse tiste, ki za staro prav nič ne marajo. Dve katoliški Cerkvi bi potem veliko lažje ustavili tok in razvoj časa, ki zahteva z neodoljivo silo omenjeno ločitev, in bi potem človeškega mesa dobivali v peklo vsak dan po cele vlake. Ampak gotovo ni hudičem preveč zameriti, če pomislimo, da se že dolgočasijsko nad večnimi pošiljatkami suhega človeškega mesa, ker po nauku katoliške Cerkve pridejo v peklo samo reveži, ki se večni kazni ne morejo odkupiti z velikimi odpuški in Petrovimi novčiči, dočim gredo vsi lepi in zdravi in debeli ljudje po smrti s pomočjo ene napolnjene mošnje naravnost v sveta nebesa. Vprašamo gospode klerikalce, zakaj venomer izzivajo hudiča, če se revež itak poslužuj, kolikor mu je pač mogoče, njihovih denunciacij.

Društvo konceptnih uradnikov politične uprave v Sloveniji ima v soboto dne 22. aprila 1922 ob 3. popoldne svoj redni letni občni zbor z običajnim sporedom in sejni dvorani mestnega magistrata v Ljubljani.

Ruska zbirka. Za gladijoče v Rusiji je nabralo Kons. društvo v Radovljici 66.50 Din. in sicer so darovali: Leon Patik 20 Din., Val. Kosmač 2 Din., Tarinan 10 Din., Stupica 3 Din., Tine Zupan 3 Din., Kovač 5 Din., Avg. Bizjak 1 Din., Rudolf Puc 4 Din., Mijaković 3 Din., Kristina Ranzingerjeva 2 Din., Ivan Zima 1 Din., Franc Mulej 50 para, Alojzij Vengar 3 Din., Fr. Selan 2 Din., J. Artelj 2 Din., J. Klander 5 Din., dalje so darovali: Hö-

nigsmann, Ptuj 22 Din., Starina pod Rožnikom 20.50 Din., skupaj 4566.10 dinarjev. Vsem darovalcem iskrena hvala!

Ljubljana.

Četrto javno predavanje Zvonimirja Bernota, glavnega urednika »Napreja«: »Idealizem in materializem«. Po predavanju ima vsak pravico na vprašanje ali tudi na daljši govor, vendar ne nad 10 minut. — Petek, 21. aprila 1922. Velika dvorana »Mestnega doma« v Ljubljani. Začetek točno ob 20., konec najpozneje ob 22. — Sedeži v I. vrsti po 5 Din., v II.—VI. vrsti po 2 Din., v VII.—X. vrsti po 1 Din. Stojišče 50 par.

Ljubljanski zdravstveni pregled v tedenski dobi od 9. do 15. aprila: Novorojenih 24, umrlih 23. Vzroki smrti so: Življenska slabost 2, jetika 6, pljučnica 5, zastrupljenje rane 1, srčna hiba 1, rak 2, drugi vzroki 6.

Maribor.

Pasivna rezistenca. Delavci tukajšnje delavnice južne železnice so pričeli izvajati pasivno rezistenco, ker so uradnikom izplačali draginjske doklade, delavcem pa ne. Delavci, katerih je okoli 2000, so izjavili, da bodo toliko časa izvajali pasivno rezistenco, da bodo izpolnili njihove zahteve.

JUTRI V ČETRTEK 20. T. M. OB 18. SE BO VRŠIL V VELIKI DVORANI MESTNEGA DOMA VELIK JAVEN SHOD. DNEVNI RED: DELAVSKI POLOŽAJ. SODRUGI, VSI NA SHOD! SKLICATELJI.

GOSPODU POKRAJINSKEMU NAMESTNIKU MINISTRU IVANU HRIBARJU.

Centralni odbor Splošne organizacije vojnih invalidov za Slovenijo se je na svoji izredni seji dne 13. t. m. bavil s časopisnimi poročili glede gledališke afere, katere žrtev je postal tudi vratar državnega opernega gledališča, vojni invalid Franc Koler.

Gotovo je znano gospodu pokrajinskemu namestniku, da je bil Franc Koler vsled škandaloznih razmer v gledališču brez vzroka odpuščen in bil brez vsakih dokazov krivice s svojo ženo zaprt ter da ga hočejo kot neljubo pričo gledališke afere izgnati iz države, čeprav je zaveden Jugoslovian.

Splošna organizacija vojnih invalidov najodločneje protestira zoper tako nadvse krivično postopanje z ljudmi, vojnimi žrtvami, katerim se ne more dokazati nikaka krivica, posebno ker je Franc Koler človek brez vsakih visokih naslovov, le žrtev tistih, katerih pregrehe hočejo pokriti s plaščem pozabljenja.

Zahtevamo od gospoda pokrajinskega namestnika, da popravi krivico, storjeno Francu Kolerju in njegovi ženi, ter da ukaže namestiti ga takoj na njegovo prejšnje službeno mesto. — Odbor.

Iz stranke.

Organizacije nai nam naznanijo vedno vse izpremembe v odborih, da pošljemo za nove odbornike tudi nove izkaznice. Izkaznice starih odbornikov nam morajo na organizacije vrniti.

Strankin znak velja 5 Din komad. Kdor ga še nima, naj ga takoj naroči pri našem tajništvu.

»Socializem in vera« bo kmalu dotiskana. Knjiga bo precej obsežna in v lepi opremi, na drobnem papirju. Veljala bo 8 do 10 dinarjev. Kdor jo naroči takoj in

S—k:

Hudič na Šenturški gori.

»Tako je bilo in nič drugače. Da bi ne bil sam na lastne oči videl, bi nikdar ne verjel,« so rekli Bosjakov oča in tresli so se skoraj strahu.

Kako da je bilo? No, poslušajte, ljudje božji in verjemite meni, da vam bom stvar opisal tako, kakor je bila meni pripovedovana po zelo verjetni osebi.

Med Kranjem in Kamnikom najdete na nevisoki Šenturški gori prijazno vasičo. Tam živi čudno zmešana rodbina: Žena, kateri so v vojni moža ubili, njena dva otroka in oče ranjkega moža. Le-ti se večkrat nekoliko glasneje pogovarjajo — ljudje pravijo, da se kregajo. Da pri tem eden ali drugi pošteno kolne, ni tudi nič čudnega, saj vemo, kako je na deželi navada. Bilo je letos — zadnji predpustni teden je bil — ko so si zopet enkrat skočili v lase: »Da te že enkrat hudič ne vzame...!« V tem trenutku se je začela bajta tresti, bil je strahovit piš in žvižganje. Medtem je eden otrok zapazil, kako črna postava, z dolgim rdečim jezikom in živalskim spodnjim delom telesa grabi z dolgimi kremli starega očeta za vrat.

»Oča, bežite, mož vas bo!« je zavpil otrok. Tudi mož je zapazil, da ga nekaj k tlom tišči. Nagonsko se je začel braniti. Sedaj je bilo že jasno, da je to sam živi hudič. Le-ta je naenkrat skočil za neko sliko in začel tako žvižgati, da so domači itak že od strahu na pol mrtvi, skoraj oglušili. Tako je šlo približno eno uro — in ponavljalo se je skoraj teden dni. Hudič je razgrajal vedno hujše, tako (doslovno), da bi kmalu vsa obitelj od strahu pomrla. V največji zadregi je šla uboga žena v Kamnik. Od tam je pripeljala s seboj dva patra »flečkajnaria«, ki sta takoj prvo noč hudiča »panala«. Od takrat ni hudiča nič več blizu...

Dolg komentar bi lahko napisal, lahko bi dokazal, kam nas vodi naša krščanska vzgoja, v času ko »Slovenec« dan za dnevom javka o razkristjanjenju šol. Pa ne zdi se mi potrebno. Bo že samo od sebe prišlo, če bo le ljudstvo začelo misliti z lastno glavo.

Sicer imajo sedaj besedo: »Slovenec«, »Novi Čas«, »Domoljub« in »Bogoljub«. Le-ti nam morajo pojasniti, kaj je s tistim hudičem, ali je bil, ali ga ni bilo in če sta ga patra res šla preganjat, Radovedni smo.

pošlje 8 dinarjev, dobi knjigo lično in brezplačno vezano. Naročila sprejema: Pokrajinsko tajništvo SSJ in KDZ v Ljubljani, poštini predal 168.

Za govornika za 1. maj so se oglasili še sledeči kraji: Velenje, Radeče, Črmošnjice in Spodnja Poljskava. Za dne 30. aprila pa Dravograd, Slov. Bistrica in Ljubno v Savinjski dolini.

Ježica pri Ljubljani. V soboto, dne 15. aprila smo spremili k zadnjemu počitku mlado soprogo našega sodruga Ivana Čibeja. Pokojnica je zapustila tri nedorastle otroke. Člani KDZ izrekamo sodrugu Ivanu Čibelju najiskrenejše sožaljenje. — Težko se je poškodoval na nogi sodrug Josip Kos pri tvrdki Tönnies. Želimo mu, da bi kmalu okreval.

Javni članski sestanek KDZ bo v Kosezah na Belo nedeljo, t. j. 23. t. m., ob 14. v gostilni pri Zrimšku. Spored vreden. Udeležbe naj se vsi člani.

Gorje pri Biedu. V nedeljo dne 23. t. m. se bo vršila seja odbora in zaupnikov krajevnih organizacij KDZ v Gorjah točno ob 15. v posebni sobi gostilne A. Kržišnik. Dnevni red: Praznovanje prvega maja in raznoterosti. K seji vabimo tudi odbornike in zaupnike strokovne organizacije lesnih delavcev podružnica Gorje. Točna udeležba dolžnost! — Predsednik KDZ.

Iz Brežic. Dne 23. t. m., to je belo nedeljo ob 10. dopoldne sklicuje tukajšnja podružnica K. D. Z. javni ljudski shod v gostilni g. Grobovska v Brežicah. Poročevalec narodni poslanec Filip Kisoar. Dnevni red: Agrarna reforma in njene volitve.

Ponikva ob južni železnici. Vse članke in somišljenike opozarjamo na shod, ki se bo vršil v nedeljo, dne 30. aprila v gostilni Martina Zdolška. Poročal bo poslanec. — Odbor.

Breg pri Ptuj. Krajevena organizacija KDZ v Bregu pri Ptuj vabi vse članke in somišljenike na sestanek, ki se bo vršil v nedeljo, dne 23. t. m. ob 15. v gostilni g. Leskoška. Dnevni red: Priprava za volitve v agrarne odbore. — Pobirala se bo tudi članarina. — Odbor.

Kulturni vestnik.

Slovenska šolska Matica je izdala za l. 1921 četvero prav lepih knjig, ki gotovo ne bodo vzbudili zanimanja le v šolskih krogih. Te so: Dr. L. Pivko — A. Schaup: Telovadba, II. snopič; Fr. Fink: Posebno ukoslovje pouka v elementarnem razredu osnovnih šol; Pedagoški zbornik (Letopis), XI., zvezek in Letno poročilo. Knjige so, kakor videti, spisane od naših najboljših šolnikov in jih vsem toplo priporočamo, zlasti pa našim učiteljem. S. Š. M. je organizirana potom krajevnih poverjeništev čisto po vzoru Slovenske Matice, zato je lahko vsakomur mogoče, da se na bodoča redna izdavanja naroči ali pri tozadevnem poverjeniku ali pa naravnost pri Slovenski šolski Matici v Ljubljani. Letna naročnina znaša samo 20 dinarjev, ki se plačuje vnaprej.

Gospodarstvo.

= **Valuta.** (Zagreb, 18. aprila.) Ameriški dolar 75.75 Din. 100 nemško-avstrijskih kron 1 Din, čehoslovaška krona 1.50 Din, angleški funt 333 Din, napoleonor 250 Din, 100 nemških mark 27.50 Din, italijanska lira 4.10 Din, 100 madžarskih kron 9 Din.

= **Kanal Donava-Jadransko morje.** Ministrstvo za javna dela je predložilo

ministrskemu svetu v pretres načrt gradnje kanala, ki bi vezal Jadransko morje Kulpo, Savo in Donavo. Kanal bi bil dolg 150 km. Njegovo morsko pristanišče bi bil Bakar.

= **Svobodni uvoz moke v Nemčijo.** V svrhu reguliranja visokih domačih cen moki je nemška vlada dovolila svoboden uvoz moke v Nemčijo.

AVGUST KEBLIČ:

Spomin na preteklost in današnje žalostne razmere.

(Pričujočo spesnitev smo dobili od sodruga, celiskega ljudskega pesnika. Pametni kritiki seveda ne bodo djali na oči prevelikih očal, pač pa bodo bolj gledali na času zelo primerno snov in na pristni ljudski humor, ki se kaže tu pa tam z uprav drastičnimi primerami. Pripominjamo še, da ima avtor za sabo le nekaj malega ljudske šole. — Op. ured.)

Poslu' te, starčki osiveli,
Kaj ste vse že doživeli.
Mlade čaka mnogo še,
Predno vse to pretrpé.

Danes časi so golj'fivi —
Ni res, starčki ljubeznjivi?
Kdo je kriv, da je dan's takó
In da jutri zopet hujše bo?

Kje so danes tisti časi?
Povejte nam Vi, sivolasi,
Kó je vse po ceni b'ló,
Da še nikdar ne takó.

Če prišel si do pekarije
Al' do kake grajzlarije*,
Za sto kron si dobil blagá,
Da ga s parom ne speljá.

Danes pa ni več takó,
Kakor takrat je biló,
Gospóda kmeta ne pozná
Slepari ga, če se le dá.

Če misliš, kaj na sebe djať,
Moraš kravo že prodat;
Ako nimaš kaj prodati,
Se mor's po Adamu ravnati.

Uradniki se tud' jezijo,
Da komaj še se preživijo;
Draginja vsak dan dviga še,
V Jugoslaviji to moda je.

Kaj bodo pa delávci d'jali,
Ki vso moč so že prodali?
Dnevni red je lakota,
Vsak otrók jo že pozna.

Povejte, starci, zakaj je to?
Kdo zakrivil je to zló,
Da se nam tako godi.
Da se ne da popisati?

Starci, Vi ste krivi mnogo,
Da imamo danes to nadlogo.
Ker niste nas učili to,
Kar danes potrebujemo.

Gospódo treba je častit —
Morali smo se učit'.
Le moli, bod' potrpežljiv
Boš že od Bóga »lon« dobil!..

Mi Vam pa tako povemo:
Ker sam enkrat le živemo —
Prvi je današnji svet;
Tukaj treba je živét'!

Pustimo oni svet na stran,
Tukaj je naš sodni dan!

* mala prodajalna.

Siromaki gledamo iz pekla.
Kdaj bo mast z nebes pritekla.

Starčki, da ste to storili,
Kar sedaj smo mi sklenili,
Bi Vam danes slávo peli,
»Pravico« v rokah bi imeli.

Tam gospoda je na vladi,
Nas odira po navadi,
To ljudem je za zlačilo,
Ker se je tako volilo.

Gospodje trdno še stojijo
In se nam debel' smejijo,
Pa kak' dolgo to še bo —
Sami tega ne vedó.

Ljudstvo — če zavedno bo',
Jim bo štrene zmešalo,
Da bodo stolčke zapustili
In se proletarcem skrili.

Volitev nova bode dana,
Delavska masa bode zbrana,
Ki bo vlado odločila,
Da se bo za nas borila.

Dan's še vlada je taista,
Ki štíti le kapitalista,
Banke in verižnike,
Da se lahko nam smejé.

Tu ste, starci, greh storili!
Njih spoštvať ste nas učili,
Celo dolgo vrsto let,
Kar stoji današnji svet.

Mirno ste se zadržali
Da v oči so pesek Vam metali,
To gospódu je veselje
Če vodó na svoj mlin pelje.

To trpimo siromaki,
Ki smo vedno še na tlaki,
Zahválit' moramo se Vam,
Kar za doto ste pustili nam.

Hude čase smo imeli,
Vse smo voljno pretrpeli,
Pa še hujši nam pretijo,
Če nás gospodje v pest dobijo.

Gospodom so grebeni zrasli,
So drugi k drugim se oglas'li,
Kaj kmalu so pogruntali,
Da bi delavce spuntali.

Celjani bili smo najprvi,
Imeli so nas že na vrvi,
Če bi vrv mi izpustili,
Organizacije bi b'li razbili.

Al' naša moč je zdaj velika
In združena, kakor se šika.
To gospodom ne diši,
Da smo tako zavedni mi.

Jeza jih je spet prišla,
Da osem ur je samo dela:
Bo treba delat jih devet
Čez nekaj časa pa deset...

Al' ni Celjan to spet začel!
Kar k vsem podjetnikom je šel,
Al' ni hudič, če je tak' bló,
Za deveturnik je pač šló!

V boj smo zopet se spustili,
Delo! tajno smo volili,
Vsak glasuje naj tako,
Da bo vsem koristilo.

Zdaj smó gobce jim zvezáli:
Za osem ur smo vsi glas'vali,
Delóvni čas že uveden je
V zakonu zapisan je.

Ako se prenašalo naredi.

Saj je dost' brezposelnih ljudi.
Prostora dosti je v tovarni —
Kak' pri Westnu tak' v cinkarni.

Seveda kmet nas težko gleda,
Ko še pri solncu gremo z dela —
On pa dela do noči.
Orje, žanje in kosi.

Tukaj je razlika ta
— Kmet je menda ne pozna —:
Bolj boš delal in sejal,
Več boš v jesen domov peljal.

Kaj pa delav'c bo imel,
Če dalje delat' bo začel?
Gospod se bo debel' smejal,
Ker več profita bo nabral!

Kmetu jaz tako povem,
Kakor res prepričan sem:
Delavec v tovarni ne nar' di,
Da kmetu žito dozori.

Če dvajset ur bom delati začel,
Nič bolj ne bo krompir debel...
Ampak debelejši bo gospod —
Že zdaj mi trebuli je napot'.

Dosti je za danes to,
V želodec mi je že hudó;
V skledo gledam pa nič ni,
Vse po »nemanič« smrdi.
Ložnica, dne 28. februarja 1922.

SODRUGI, PRIPRAVLJAJTE SE NA DOSTOJNO PROSLAVO PRVEGA MAJA!

Repertoar nar. gledališča v Ljubljani.

Drama:

19. aprila, sredo zaprto.
20. aprila, četrtek »Marija Stuart«.
Izven.
21. aprila, petek »Anatol«. Red A.
22. aprila, sobota »Namišljeni bol-
nik«. Red C.

Opera:

19. aprila, sredo zaprto.
20. aprila, četrtek »Cavalleria rusti-
cana«. Plesna legenda. Red C.
21. aprila, petek »Madame Butterfly«.
Red E.
22. aprila, sobota ob pol 8. zvečer
»Luiza«. Red A.

Zgodovina je dolga borba napredka
proti ignoranci in sebičnosti, kajti ti dve
napaki v človeškem rodu sta dve naj-
večji oviri napredku.

Po svetu.

— **Proslava prvega maja v Italiji.** V Italiji je sklenil ministrski svet proglasiti prvi maj za državni praznik! O, kako daleč je naš ministrski svet od podobnega sklepa! V nobeni državi v srednji Evropi ne obstoje tako srednjeveški zakoni proti delavcem in njihovim koristim, kakor ravno v blaženi Jugoslaviji.

— **Politični atentat v Berlinu.** V Berlinu sta dva člana mladoturškega komiteja s strelji iz revolverja usmrtila generalnega guvernerja Djemal Azmy beja in bivšega vodilnega člana turškega komiteja za edinost in napredek, Baba Edina Šahira. Morilca sta usmrtila omenjena turška politika na najobljudnejši berlinski ulici. Politični atentati v Berlinu se sedaj na dnevnem redu. Koruptne razmere vlada s svojimi voditelji v vseh državah, prav žlahtno pa seveda tudi na Turškem.

Osebnost in socializem.

Bog pomagaj, kako so v skrbeh za osebnost dobrih ljudi, ki se boje socializma! Človek bi mislil, da se izpolnjujejo v sedanjih družbi vse njih želje tako popolnoma, kakor ne bi bilo mogoče v nobeni drugi organizaciji. Individualnost slavi prave orgije nevezanosti in samolastnosti. Nam, bolj zakrknjenim skeptikom se seveda zdi, da tudi najbolj entuziastični optimizem ne najde lahko kraljestva osvobojenega individualizma na svetu, ki si ga je kapitalizem prilastil, razdelil, zapisal v zemljiščne knjige, rubriciral in numeriral. Prav narobe: zdi se nam, da ni bila osebnost niti v starokamneni dobi tako razvejavljena, kakor je sedaj.

Pa je sploh čudno. Nekoliko milijonov jih je na svetu teh socialistov, ki napenja-
jo vse svoje moči, da bi strli kapitalizem, demolirali njegovo zgradbo in ki znašajo poč in dan material za stavbo socialistične družbe. Po vsem svetu je razširjena ta armada in čim več je kje kulture, temveč je socializma. Menda se vendar ne more trditi, da so to milijoni samih tepcev, ki nimajo v svojih dušah drugega stremle-
nja, kakor izbežiti se svoje osebnosti in jo razbliniti v neko megleno skupnost brezpomembnih števil.

Le vprašajte jih in povedali vam bo-
do, da so danes stroji pri strojih, avtomati za industrialno delo, avtomati za produciranje aktov, avtomati za tridesetletno enakomerno pometanje cest, avtomati za izrekanje sodb po neizpremenjenih para-
grafih, avtomati za korakanje na koman-
do, avtomati za vtepanje latinske slovni-
ce v mlade glave... avtomati za vse živ-
ljenje, avtomati v službi Njega neosebne-
ga Veličanstva kapitalizma.

Osebnost!

Otroka vtaknejo v šolo s petdesetimi, šestdesetimi drugimi paglavci — včasih jih je še več — ubogi učitelj naj pa vsakega člana te imenitne čete individualno izobraža in vzgaja! V dobi, ko je osebnost še najbolj mehka, ko se še najteže spozna in opredeli in bi bilo treba največje pozornosti za vsako posebej in največ nege, nima kapitalistična družba sredstev za to. V ljudski šoli se začne unifor-
miranje in kaserniranje človeških duš.

Metoda je pa povsem utemeljena v kapitalističnem sistemu, kateremu nima šola vzgajati močnih individualnosti, temveč »dobre državljane« in »porabne delavce«. Preparirati jih mora za »red«, kateremu je osebnost sama po sebi nevarna, kajti v individualnosti je vedno nekaj revolucije. Zato dela kapitalizem-gospodar instinktivno v šoli koncesije klerikalizmu-služabniku.

Gospodarske razmere odločujejo tudi dalje. Če ni denarja za študiranje, pošljejo fanta k mojstru, da se izučijo čevljarstva ali mizarstva, čeprav tiči v njem morda tehničar, kemičar ali slavist. Morda gre še par let v višjo šolo, ali na univerzo ni misliti.

Kje naj se izraža delavčeva osebnost?... Tam je stroj ob sedmih jutraj čaka na te. Z desnico pritiskaj, z levico vrti — do dvanajstih. Popoldne zopet, jutri zopet in pojutrišnjem in tako dalje — nehal boš, kadar te bo konec. Zunaj sije solnce? In šmarnice cveto?... Kaj ti mar! Žejen si slepote? Le pojdi, napiji se lepote, upijani se! Pa naj ti šmarnice dajo kruha in denarja za stanovanje, za obleko. Crkni, osebnost!

Svobodni poklici! Umetniki!

Seveda. Le koliko jih je, umetnikov, iznajditeljev, talentov, ki prenašajo krož-
nike po gostilnah, eksercirajo v kasarnah

ali pa prepisujejo dolgočasne tozbe pri advokatu, ker ni njih osebnost imela niti najnujnejših sredstev, da bi se bila emancipirala brezobzirnega gospodarskega imperativa!

Koliko jih je, priznanih umetnikov, ki dan na dan terorizirajo svoje srce in svoje možgane, pa pišejo, slikajo, zidajo, kakor je vseč bogatemu buržuju? Kajti kar bi izklesala ali vlila njih osebnost, bi obležalo »na trgu«. Oni pa, ki so ponosni in nočejo služiti idiotskemu mamon, se lahko, če niso slučajno podedovali kupčijsko veljavnega bogastva ali pa zadeli velike srečke, zapro s svojo osebnostjo v kam-
rico, kjer zmazneta ali pa pogineta lakote oba — umetnik in osebnost.

Izjeme ne ovržejo pravila.

Še kapitalist se ne more bahati s svojo individualnostjo. Saj se najde te prika-
zni pajmanj tam, kjer je največ bankov-
cev. Tudi je videti, da se ta osebnost naj-
laže asimilira in to ni skoraj nič drugega, kakor da se zataji. Borza, konkurenca, konjunktura — to so v kapitalističnem sve-
tu močnejši faktorji od individualnosti.

Svoboda človeške volje je stara baj-
ka! Ampak na našem najboljšem vseh svetov, v dobi vseomogočnega zlatega te-
leta, je ta svoboda tako temeljito obreza-
na, da bi jo Diogen lahko iskal s svojo svetilko, kakor je nekda iskal ljudi. Okrut-
en mehanizem je naša družba, v katerem je eden zobček na kolesu, drugi klička, sam svoj pa in nihče. In kaj producira ta orjaški avtomat, da bi bilo vsaj kaj tolaž-
be? Da bi poteptana in žrtvovana osebnost vsaj vedela, čemu se je kastrirala? Kaj? Denar meče iz žrela, dolgočasen denar, ki ga zopet požira, ne da bi se mo-
glo osebnosti le za trenutek zjasniti lice zaradi tega.

Zaman bi človek iskal estetike v tem procesu, ki je zoper in oduren. Zaman bi iskal v niemi ideji. Edina tolažba je, da po-
raja upornike in obuja gnus. In najoseb-
nejše in najmočnejše osebnosti so tiste, ki se najstrastneje upirajo in ki najsrečneje verujejo v pogin te brezdušne mašinerije.
»Proletarec«.

Dopisi.

Glas iz ljudskih množic. (Iz nekda-
njega Spodnjega Štajerja.) Nam vsem je dobro znano, da je svetovna vojna uničila marsikaj in znano je tudi to, da mora-
mo vreči na žrtvenik, največkrat mali-
kom, veliko svoje z žuljavimi rokami in krvavimi sragami priborjene življenjske moči, če hočemo zopet kako stvar obno-
viti. Tako je tudi za cerkvene zvonove. Tudi te je pobrala vojna. — Sedaj pa so ostali cerkveni predstojniki po vseh fa-
rah in izvajajo iz ubogega ljudstva de-
nar z mamečimi frazami in obljubami, do poslednjega vinarja. Ne briga jih, če ljudstvo unira v pomanjkanju, če verja-
me njihovim lažnjivim obljubam pri po-
biranju »milostnih« darov za zvonove, če slepo žrtvuje zadnji vinar, ki si ga je pritrvalo od svojih ust. — Ljudomili in demokratični so ti gospodje le ob volit-
vah in ob prilikah, ko je treba njih kaj dati. Takrat bi se poslužili tudi vseh dru-
gih časopisov, tako meščanskih kakor delavskih. Par dni pozneje pa je proklet vsak, ki se drzne citati kak časopis, ki ne piše po lerikalni božji volji in navdi-
nenju. Dotičnik je takoj javno proglašen za očitnega grešnika in brezverca. — Mi bi predlagali to: Izmozganemu ljudstvu dajte namesto malikovalstva raje narav-
nega kruha, buržuji pa naj si kupijo zvo-
nov iz lastnih žepov, če hočejo imeti veliko bleska, pompa in vzvišenosti!

Globoko pri Brežicah. Tajništvo »Delavske strokovne Unije« je pričelo pošiljati vsem našim zavednim delavcem svoje demagoško glasilo »Delavski List«. V 7. številki med drugimi članki tudi piše, da socialisti »farbajo« ljudstvo. Mi pa, kot prepričani delavci brežiškega okraja, izjavljamo, da »farbajo« ljudstvo Žrjavovci, ki se družijo v krogu »delavske strokovne Unije« v Ljubljani. Obenem si prepovedujemo vsako nadaljno pošiljanje »Delavskega Lista«.

Globoko pri Brežicah. Dne 26. marca je priredila krajevna organizacija v Kapeli shod ob 11. dopoldne in krajevna organizacija v Globokem ob 14. popoldne. Oba shoda sta dosegla pri obilni udeležbi zelo veliki moralni uspeh. Poročala sta sodrug F. Koren in sodrug Umek. Po poročilih se je soglasno sprejela tudi približno tako-le se glaseča resolucija: Ljudstvo na teh shodih odločno protestira proti dosedanjemu postopanju napram socialistično mislečemu ljudstvu in zahteva, da morajo oblasti dosledno upoštevati okrožnico, ki jo je izdalo v Belgradu dne 16. avgusta 1921 ministrstvo za notranje zadeve. Okrožnica natančno predpisuje kako morajo poklicane oblasti postopati

proti socialistom in komunistom. Ljudstvo obenem tudi protestira, da je okrajna oblast dovolila posameznim zakupnikom lova nastavljanje strupa, vsled česar pogine največ koristnih živali.

— Poština za inozemstvo se poviša s 1. majem t. l. Plaćati bo treba za navadno pismo do 20 gr 2 Din., preko te teže za vsakih 20 gr 1 Din. več; za navadno

dopisnico 1 Din., z odgovorom 2 Din.; za tiskovine in uzorce za vsakih 50 gr 40 par; priporočnina bo veljala 2 Din.; pristojbina za ekspresno pošiljatev 4 Din. Poština za domači promet se za zdaj še ne bo povišala.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Odgovorni urednik: France Svetek.

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

LEPOTA

kože, obraza, vratu, rok, tako kakor tudi lepa rast las, se morejo samo skozi razumno nego lepote doseči. Tisočera pripoznanja so dospela od vseh dežel sveta za lekarnarja Fellerja:

„ELSA“ LILIJNO MLEČNO MILO najbolje blago, najfinejša „milo lepote“; 4 kosí z zamotom in poštino 98 K.

„ELSA“ OBRAZNA POMADA odstrani vsako nečistost kože, solnčne poge, zajedance, nabore, i. t. d., naredi kožo mehko rožnato-belo in čisto; 2 porcelanasta lončka z zamotom in poštino 52 K.

„ELSA“ TANOCHINA POMADA ZA RAST LAS krepi kožo glave, preprečuje izpadanje, lomljenje in cepanje las, zaprečuje prhut, prerano osivelost i. t. d. 2 porcelanasta lončka z zamotom in poštino 52 K.

PRODAJALCI ako naročijo najmanj 12 kosov od jednega predmeta dobijo popust v naravi.

RAZNO: Lilijno mleko 15 K; Brkomaz 8 K; najfinejši Hega-puder Dr. Klugera v velikih originalnih škatuljah 30 K; najfinejši Hega zobni prašek v patent škatljah 30 K; puder za gospe v vrečkah 5 K; zobni prašek v škatljah 7 K; v vrečkah 5 K; Sachet dišava za perilo 8 K; Schampoo za lase 5 K; rumenilo 12 listkov 24 K; najfinejši parfüm po 40 in 50 K; Močna voda za lase 58 K. Za te razne predmete se zamot in poština posebej računa.

EVGEN V. FELLER, lekarnar, STUBICA donja Elsatrg št. 252 Hrvaško.

Ne pozabite, da je pri
vinu, čaju in kavi najboljši
KEKS
K. Vidic, Jesenice, Gorenjsko

Zahtevajte povsod le
milo z gazelco.

Dva delavca sprejme Kolinska tovarna v Ljubljani.
Iščem samostojnega avtomonierja za Ljubljano, le prvovrstno moč. Nastop takoj. Ponudba na poštni predal 18.

Projekte kakor tudi izvršitev vodnih naprav

za izkoriščanje vodnih sil
po najmodernejših principih na podlagi 25-
letnih izkušenj v predmetni stroki

„SLOGRAD“
slovenska gradbena in industrijska d. d.
Ljubljana
tehn. pisarna v tovarni Keršič, Spodnja Siška.

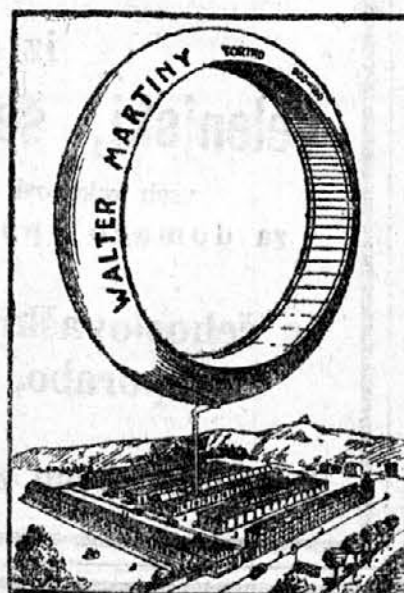
Telefon Interurban št. 180.

V trgovini O. Bernatovič Ljubljana, Mestni trg 5

se dobe še po jako nizki ceni:

Moške obleke	od 160 din. naprej
Raglani	od 250 din. naprej
Moške hlače	od 80 din. naprej
Damski plašči	od 150 din. naprej
Damski kostumi	od 180 din. naprej
Damske modne obleke	od 200 din. naprej
Damska krila	od 60 din. naprej
Damske bluze	od 30 din. naprej

Spomladne novosti vedno v zalogi.

CENTRALA: Ljubljana, Rimska cesta 2.
Telefon št. 588.

Podružnice:

Ljubljana, Maribor, Beograd,
Dunajska cesta 20, Jurčičeva ulica 9, Knez Mihajlova
tel. št. 470. tel. št. 133. ulica 3.

M. Kuštrin,

Tehnični, elektro-tehnični in
gumijevi predmeti vseh vrst
na drobno in debelo.

Glavno zastopstvo polnih
gumijevih obročev za to-
vorne automobile tovarne
Walter Martiny, Torino.

Hydraulična stiskalnica za
montiranje gumijevih obro-
čev v centrali, Ljubljana,
Rimska cesta 2. Prevozno
podjetje za prevoz blaga
celih vagonov na vse kraje,
za kar je na razpolago
10 tovornih avtomobilov.

„Pošljite naročnino!“

Konsum. društvo rudarjev v Hrastniku

vpisana zadruga z omejenim poroštvom

sprejema hranilne vloge, ki jih obrestuje po 4%.

Na podlagi zadnjega računskega zaključka ima 576 članov ter sledeče društvene sklade:

Rezervni delež K 120.201.82.

Društveni delež K 17.103.71.

Blagovni promet za l. 1919/20 je znašal K 2.963.093.48. Delež znaša K 100.—.

Član postane lahko vsak.

Potrebščine za telovadna društva

za člane, članice in naraščaj,
kakor tudi sukno za kroj pri-
poročila tvrdka

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg.

Velika zaloga! Cenik zastonj!

Trgovina z pohištvo

Karl Preis, Maribor,

Stolni trg (Domplatz)

Najboljša in najcenejša pri-
ložnost za nakup

pohištva

za delavce in železničarje.

Solidna postrežba! Nizke cene!

OBRTNA NAZNANILA.

Prva produkt. zadruga krojačev

Maribor, Ruška cesta 5

priporočila obleke za moške in
ženske po zmernih cenah in
dobre kakovosti.

... Prva mariborska ...

delavska pekarna v Mariboru,

Tržaška cesta št. 38, tel. 324,

priporočila
dober kruh in žemlje.

Gostilna "LJUDSKI DOM"

Maribor

Ruska cesta št. 7

priporočila

izborna kuhinja in pijačo.

... N. BRUNO MILJANIČ ...

tovarna kandič in slaščičarna

najnižje cene in vsak čas sveže blago.

Maribor, Tkalska ulica 4.

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Gosposvetska cesta 2.

Šivalni stroji Izborna konstrukcija in

elegantna izvršitev iz to-

varne v Lincu. - Ustanovljena leta 1867.

Vezenje poučuje brezplačno.

Pisalni stroji „Adler“.

Ceniki zastonj in franko.

Kolesa iz prvih tovarov.

Dürkopp, Styria, Waffennrad.

Začasno znižane cene!

Tovarna

JOS. REICH

Ljubljana, Poljanski nasip 4.

Podružnica: Šelenburgova ul. 3.

Maribor

Gosposka ul. 38

Barva

vsakovrstno --
----- blago.

Kemično čisti obleke.

Svetlolika ovratnike, zape-
stnice in srajce.

Podružnice:

Novomesto

Glavni trg

Kočevje

št. 39.

Stavbena in gostilniška zadruga „Delavski dom“

v Trbovljah, r. z. z. o. z.

sporoča svojim članom, da toči dobra **dolenjska, bizeljska in ljutomerska**
izbrana vina, kakor tudi vedno **sveže pivo** v sodčkih in steklenicah, vedno
po konkurenčnih cenah.

VLOGE obrestuje po čistih 4½ %. Vloge so znašale 31. dec. 1921
K 592.971.17, rezervni delež K 29.022.19. Blagovni promet v letu 1921 pa je znašal
K 1.820.617.51.

Član postane lahko vsakdo, ki plača K 50.— in vpisnino 50 vin.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani prodaja

iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov
za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja
in razpečava

la čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo
uporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslov:

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Nunska ulica 19.

Zadružna banka v Ljubljani

Telefon 367.

Aleksandrova cesta 5.

Brzjavke: Zadrubanka.

Najugodnejše obrestovanje vlog na knjižice in v
tekočem računu.

Eskompt in inkaso menic, nakaznic, kuponov i. dr.

Vsakovrstni krediti in predujmi.

Nakazila in akreditivi na tu- in inozemska tržišča.

Nakup in prodaja deviz, valut in vrednostnih papirjev.

Vsa druga bančna opravila se izvršujejo najtočneje.